

Türk Dış Politikasında Kıbrıs Harekâtları

Abdullah BÖLÜKBAŞI*

Kıbrıs Harekâtı, Türk dış politikasının önemli bir dönüm noktasıdır. Söz konusu askerî müdahale 1974 yılında Kıbrıs'taki Türk toplumunu korumak amacıyla vuku bulmuştur. Harekâtın ardından Türk nüfusu adanın kuzeyine yerleşmiştir. Bu durum, Türkiye'nin bölgedeki stratejik önemini artırarak Türk dış politikasında yeni bir sayfa açmıştır. Ayrıca söz konusu harekât, Türkiye'nin uluslararası siyasette birtakım sorunlar yaşamasına neden olmuştur. Bu minvalde Ankara hükûmetinin bilhassa Batı ülkeleriyle ilişkilerinde gerilim had safhaya çıkmıştır. Harekât, Türkiye'nin bölgesel güç olma yolundaki adımlarından biri olarak değerlendirilmiştir. Ancak, Türkiye'nin kararlılığı ve bölgedeki istikrarı sağlama çabaları, zamanla uluslararası toplum nezdinde daha ılımlı karşılanmasını sağlamıştır.

Kıbrıs Harekâtı 1974'ten günümüze uluslararası siyasetin tartışmalı bir konusudur. Kıbrıs Harekâtına ilişkin bazı uluslararası yorumlar aşağıdaki gibidir:

- Avrupa Birliği (AB): Kıbrıs Cumhuriyeti'nin 2004 yılında AB'ye üye olmasıyla birlikte Kıbrıs meselesi, AB-Türkiye ilişkilerine ket vuran başat sorun hâline gelmiştir. AB, Kıbrıs'ın bölünmüşlüğüne kabul etmemekte ve adanın birleşmesi için çaba göstermektedir. Türkiye'nin Kuzey Kıbrıs'taki varlığı AB tarafından işgal olarak değerlendirilmektedir.
- Amerika Birleşik Devletleri (ABD): ABD'nin harekât konusundaki tutumu zaman içinde değişiklik göstermiştir. Başlangıçta Türkiye'nin müdahalesine karşı çıkan ABD, daha sonra iki toplum arasında bir çözüm bulunması yönünde çaba göstermiştir. Ancak ABD bir dönem Türkiye'ye yönelik silah ambargosu siyaseti de izlemiştir. Bununla birlikte ABD, genel olarak adada adil ve kalıcı bir çözümün desteklenmesi gerektiğini vurgulamaktadır.
- Yunanistan: Yunanistan, harekâtı Kıbrıs'ın egemenliğine yönelik bir saldırı olarak gördüğü için bu durum iki ülke arasındaki ilişkilerde uzun zaman gerginliklere sebebiyet vermiştir. Yunanistan, Kıbrıs'ın toprak bütünlüğünün korunması ve Türk askerlerinin adadan çekilmesi gerektiğini savunmaktadır.
- Uluslararası Kamuoyu: Uluslararası kamuoyunun büyük bir kısmı, Kıbrıs'ın bölünmüşlüğünden ve bölgedeki Türk askerlerinin varlığından rahatsızlık duymaktadır. İnsan hakları ihlalleri ve mülkiyet sorunları gibi konular uluslararası alanda eleştirilere yol açmaktadır. Ancak, bazı kesimler geçmişte yaşanan olayları göz önünde bulundurarak Kıbrıs Türk toplumunun güvenliğinin sağlanması gerektiğini savunmakta ve Türkiye'nin müdahalesini belirli ölçüde anlayışla karşılamaktadır.

Kıbrıs Harekâtının Türkiye üzerindeki çok yönlü ve uzun vadeli etkileri ise olmuştur:

- Ekonomik Etkiler:

-Silah Ambargosu ve Ekonomik Zorluklar: ABD'nin uyguladığı silah ambargosu, Türkiye'nin savunma sanayisini olumsuz yönde etkilemiş ve ekonomik alanda zorluklara yol açmıştır.

* Trakya Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi II. Sınıf Öğrencisi

-AB ile İlişkilerin Ekonomik Boyutu: Kıbrıs sorunu nedeniyle AB ile ilişkilerde yaşanan gerginlikler, Türkiye'nin AB pazarına erişimini ve ekonomik iş birliği potansiyelini sınırlamıştır.

- Hukuki ve İnsani Boyut:

-BM Kararları ve Uluslararası Hukuk: Türkiye, BM kararlarını ve uluslararası hukuku ihlal etmekle suçlanmıştır. Bu durum, Türkiye'nin uluslararası hukuka bakışı ve uyumu konusunda tartışmalara yol açmıştır.

-Türkiye-Yunanistan İlişkileri: Harekât, Türkiye ile Yunanistan arasındaki ilişkilerde kronik bir sorun kaynağı olmaya devam etmektedir. İki ülke arasındaki gerginlikler, bölgesel istikrarı olumsuz yönde etkilemektedir.

Özetle, Kıbrıs Harekâtına yönelik olumsuz yöndeki uluslararası yorumlar; Türkiye'nin siyasi ve diplomatik alanda yalnızlaşmasına, ekonomik alanda birtakım zorluklar yaşamasına, hukuki ve insanî eleştirilere maruz kalmasına ve dış politikada uzun süreli etkiler yaratmasına neden olmuştur. Ancak, bu durum iç politikada milliyetçi duyguları güçlendirmiş ve devletin güvenlik algısını pekiştirmiştir. Kıbrıs sorunu, Türkiye'nin uluslararası ilişkilerinde hâlâ önemli bir gündem maddesi olarak varlığını sürdürmektedir.